

Rețeaua Națională pentru Biodiversitate în Agricultură (RNBA)

Noutăți și evenimente #5

Biodiversitatea în tradițiile și obiceiurile românilor

S-au întors berzele (*Ciconia ciconia*). Anul acesta le-am văzut zburând, în ziua celor **40 de mucenici**. La români, este o superstiție dacă vezi berzele pentru prima dată în aer, e semn de prosperitate pentru anul în curs. Persoanele care au berze în gospodăria lor, știu că acestea le aduc noroc. Din acest considerent, dar și din respect pentru natură și potențialele beneficii, românii nu stricau cuiburile de barză, chiar dacă erau construite pe un coș de fum. Preferau să anuleze acel horn. În general, românul știa intuitiv că pentru construcția unui cuib, o pasăre lucra mai mult, decât putea el evalua. Nu știm cât de actualizate-i erau informațiile în legătură cu modul în care berzele controlează dăunătorii (șoareci de câmp, hârciog, lăcuste, greieri, coropișnițe) dar ei aveau grijă de aceste păsări și fără a ști că sunt indicatori ai sănătății ecosistemelor.

Cunoașterea tradițională și cercetarea științifică

Există o discrepanță mare între numărul cercetărilor în agricultură și impactul sau implementarea efectivă a rezultatelor acestora. De multe ori, cercetarea academică nu este suficient de practică pentru a fi aplicată în ferme. În unele cazuri, sunt luate în calcul doar criteriile biologice, în defavoarea profitului fermei. În cele mai multe cazuri nu există un dialog real și eficient între fermieri și cercetători, întrucât cel mai adesea fermierii se informează fie de la comercianții de inputuri fie de la alți fermieri.

În Europa de est, avem fermieri care practică o agricultură bazată pe cunoașterea ecologică tradițională. Cea mai elocventă zonă, unde a fost studiat acest mod de transfer al cunoștințelor este zona locuită de ciangăi (Csongo) din arealul localității Ghimeș (în Carpații de Est-Sud), însă există similitudini și cu alte regiuni din România, precum Apuseni, zona Tg. Neamț sau Bucovina.

Comunitățile montane din România poartă în ele o știință vie, acumulată de-a lungul generațiilor: taxonomia populară, categorisirea habitatelor după criterii **abiotice** și **biotice** proprii, gestionarea **pășunilor** și **fânețelor** prin cicluri de coasă și pășunat cu măsură, fără îngrășăminte chimice. Ceea ce menționăm aici nu este *romantism rural*, ci mai degrabă *competență dovedită*. Comunitatea ceangăilor, de pildă, poate numi peste 200 de plante, ceea ce înseamnă aproximativ jumătate din flora teritoriului pe care îl utilizează. De exemplu, *salcia brumărie* (*Salix daphnoides*) era cunoscută de localnici înainte ca oamenii de știință, să o fi identificat în zonă. Astfel localnicii au

contribuit la înregistrarea și cartea acestora în Carpații de Est. Natura nu a așteptat să fie catalogată; ea a fost, mai întâi, experimentată.

Această cunoaștere susține direct cele mai **bogate habitate** din Europa — fânețele cu specii multiple, menținute nu prin intervenție tehnică, ci prin continuitatea practicilor tradiționale. Peisajul mozaicat, cu alternanțe între fânețe, păduri, zone umede lucrate în ritmurile lor firești, e o dovedit cel mai eficient sistem de conservare a

padure, zone umede lucrate în ritmul vieții, s-a dovedit cel mai eficient sistem de conservare a biodiversității. Problema e că *îmbătrânirea* celor care lucrează terenurile, *depopularea rurală* și *abandonul agriculturii tradiționale* **erodează** galopant această moștenire.

Soluția nu este transformarea acestor zone în muzee, ci sinergia dintre *documentare participativă*, *integrarea cunoașterii tradiționale* în *planurile de management*, *sprijin concret* pentru *mijloacele de trai tradiționale* și, mai ales, *transferul inter-generațional*. Bătrânii pot fi co-optați în activități care să-i învețe pe tineri să cosească, să recunoască plantele, să citească semnele pământului și ale vremii. Platforme ca **FarmBioNet** pot crea puntea între **cercetarea științifică** și **cunoașterea tradițională**. Cele două nu se exclud. Se completează.

Save the date - a doua vizită la fermă - Grânari - 22 mai 2026

În data de 22 mai - declarată ca **ziua internațională a biodiversității**, vom organiza a doua vizită la fermă - un schimb de experiență la Grânari, pentru a afla cum managementul adaptiv - regenerativ, poate fi soluție la unele probleme actuale.

Zeoliții și practicile prietenoase cu biodiversitatea (BFF)

Foto credit Iorgu Apostol

Zeolitul — piatra care se comportă ca un burete dar de fapt absoarbe pentru a oferi echilibru

Agricultura modernă caută succesul între două imperative greu de conciliat: recolte bogate și echilibru ecologic. Îngrășămintele chimice rezolvă primul imperativ și-l compromit pe al doilea. Secetele tot mai frecvente adaugă o presiune suplimentară, iar dăunătorii au propriul interes și ignoră managementul integrat al culturilor.

Zeolitul vine cu un răspuns neașteptat de simplu — și complet totodată. Acest aluminosilicat natural de proveniență vulcanică, al cărui nume grecesc, care tradus *ad literam*, înseamnă *piatră care fierbe*, are o structură poroasă cu o suprafață specifică de 200–300 m² pe gram.

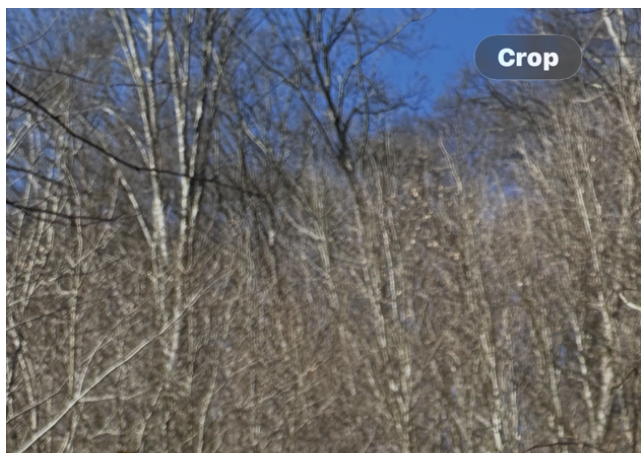
Un burete stâncos, cum s-ar zice. El absoarbe surplusul de apă și o eliberează controlat în ritm lent, reține nutrienți și elemente esențiale dezvoltării plantei (potasiu, amoniu) pe care îi eliberează apoi în mod controlat, fără șocuri chimice și fără pierderi prin levigare.

Aplicațiile zeoliților sunt multe și variate. **Ținut în compost** sau **dejecții lichide**, înainte de utilizare, devine un **îngrășământ organic** cu eliberare lentă. Măcinat fin și aplicat **foliar**, protejează **împotriva înghețului ușor**, acționează ca **insecticid** și **fungicid**. În fermele zootehnice, reduce amoniacul din așternut cu până la 90% și tratează tulburările digestive la animale tinere. Combate **melcii, furnicile, mucegaiurile** din stupi sau chiar **varoa**. Condiția esențială este una singură: să fie utilizat, întrucât zeolitul nu se aplică singur. **Potențialul** său este relevant în combinație cu **materia organică**. El poate amplifica producția prin utilizarea inteligentă a altor materii rezultate din fermă. Este, în fond, un **multiplicator** — nu un înlocuitor. Iar pentru fermierii din România, sursa locală există: Zeolitul Rupea.

Biodiversitatea specifică acestei perioade - câteva exemple

Muma pădurii - nu este chiar cum o știam noi din povești

După zece ani de aventuri și existență în subteran, o floare în culori pastel își face apariția în luna martie.

Este vorba despre *Lathraea squamaria*. *Lathraea* - provine din grecescul "lathraios" - "secret" "ascuns", iar *squamaria*, din latinescul scuama - solz care definește frunza (aproape inexistentă) cu formă de mici solzi, dispuși pe rizomul subteran al plantei și care, extrem de rar, ies la suprafață. Această plantă este parazită. În popor i se mai spune **măselariță**, **planta-curcubeu** sau **muma pădurii**. Spre deosebire de vâsc, alt parazit, care cel puțin folosește

fotosinteza, **măselarița** nu are deloc clorofilă, ci sapă solul cu rizomul alb gros și se atașează de o rădăcină de arbore, de unde se hrănește cu seva acestuia. Tulpinile albe, cu frunzele în formă de solzi se ramifică sub diferite forme, pe măsură ce cresc. După zece ani de viață sub pământ, planta, apare la suprafață sub forma unei inflorescențe ca un ciorchine roz - mov. Se înmulțește prin rizomi și prin semințele împrăștiate de vânt, crește la margini de păduri și este un **indicator** bun al **sănătății solului**.

Polenizatorii care muncesc atât pentru ei cât și pentru noi

Viespea de hârtie

Viespea de hârtie (*Polistes dominula*)

În cazuri rare mai este numită și viespea polită. Uneori este confundată cu viespea comună, însă se diferențiază de prima prin comportament și organizare socială. Corpul este mai micuț și mai zvelt, iar detaliul care elimină orice confuzie este reprezentat de antenele portocalii, în vreme ce viespea comună le are negre. În zbor, ca semn distinctiv, își lasă picioarele din spate să atârne lung, spre deosebire de alte insecte care și le adună pe lângă corp.

Cuibul din hârtie, sub formă de umbreluță, este confecționat din fibre de lemn, pe care îl prelucrează cu saliva proprie, încât rezultă un material asemănător cartonului.

Sunt benefice în grădină, pentru că au o dietă mixtă, compusă din nectar și diferite insecte pe care le vânează. Își hrănesc larvele cu omizi, pe care de asemenea le vânează, devenind astfel **benefice** în grădină prin **controlul natural al dăunătorilor**.

Albina miner

Albina miner (*Adrena genus*), este o albină solitară și sociabilă, deopotrivă. Căci deși nu trăiește în familii ca albina meliferă, cu o ierarhie clară și structură socială, în care regina are un rol important, în economia stupului, albina solitară își chivernisește singură camera și își crește singură puii. Un alt nume după care-i cunoscută în popor este aceea de albină săpătoare. Uneori, în bancul de pământ sau în golul de iarbă, se prea poate să fie mai multe astfel de exemplare. Își sapă galeriile în proximitatea altor indivizi din aceeași specie, construind astfel adevărate "cartiere" subterane. Aceste galerii, tuneluri, pe care le sapă vertical în pământ (de obicei într-un sol mai nisipos) se ramifică, iar acolo, albinele depozitează ouăle și rezervele de polen. Dacă în covorul ierbos, pe locurile unde iarba e mai rară se întâmplă să observi mici mușuroaie în martie - aprilie, înseamnă că beneficiezi de aerarea solului, dar cel mai important vei avea o productivitate crescută, deoarece în materie de polenizare, aceste insecte sunt incredibil de eficiente. În munca aceasta firească pentru supraviețuirea speciei, ele lucrează atât pentru sine, cât și pentru profit.

Biodiversitatea care face zona noastră specială

Ruşcuţa de primăvară (*Adonis vernalis*)

Pe anumite pajişti xerofile, pe substrat calcaros, între primele flori care se văd pe pajişte este şi ***Adonis vernalis*** - **ruşcuţa de primăvară**. Este o plantă protejată la nivel european şi e lesne de înţeles de ce? pentru că e rară. Este un indicator de biodiversitate nu are o altă valoare nutriţională sau de alt fel. Este pur şi simplu pentru desfătarea ochiului şi pentru bucurie! Pe lângă valoare economică, o pajişte, este utilă şi pentru re-conectarea la natură.

*Reţeaua Naţională pentru Biodiversitate în Agricultură (RNBA) a fost înfiinţată în martie 2025, în cadrul proiectului **FarmBioNet**. RNBA face parte dintr-o reţea europeană care colectează şi distribuie cunoştinţe şi informaţii despre o agricultură în armonie cu viaţa, în toate formele sale naturale.*

Membrii reţelei – dar nu doar ei – vor avea ocazia să participe la schimburi de cunoştinţe despre bunele practici tradiţionale, precum şi la activităţi bazate pe cercetări ştiinţifice, care aduc beneficii biodiversităţii în fermă. Aceste concluzii vor fi obţinute prin schimb de idei şi colaborare creativă, având mereu în vedere specificul naţional şi contextul internaţional, fără a uita scopul fundamental al agriculturii: producerea hranei.

FarmBioNet este finanţat prin Programul Horizon Europe de către Uniunea Europeană, proiect Nr. 101082102. Grant agreement ID: 101182942.

Partenerii din ţările asociate sunt finanţaţi prin fondurile elveţiene SERI.

Punctele de vedere şi opiniile exprimate aici sunt ale autorilor şi nu în reflectă neapărat pe cele ale Uniunii Europene sau ale Agenţiei Executive de Cercetare Europeană. Nici Uniunea Europeană, nici Autoritatea care finanţează nu pot fi trase la răspundere pentru ideile exprimate aici.

farmbionet.eu

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Education,
Research and Innovation SERI

Funded by
the European Union

[View email in browser](#)

[update your preferences](#) or [unsubscribe](#)

